

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio XIII. Quomodo conciliari debent Textus, qui vetant Autoritatem
præstare rebus, quas permittunt, cum iis, qui absolutè permittunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Tertia Oppositio speciosa, de qua locuti non sumus in Inscriptione Tituli, scilicet, *Primus Textus refert Regulam absque ulla exceptionis mentione, Cateri vero aliquam exceptionem continent*; Sed evanescit hæc oppositio, dum attendimus, exceptionem Regulæ non esse semper annexam, sapius etiam fit, ut illa non detegatur, nisi per collectionem Textuum, qui Regulam referunt, vel usurpant. Si exurgeret oppositio ex omissione facta in quibusdam Textibus, & mentione illius rei in aliis Textibus, opposita forent Quatuor Evangelia, quorum aliud refert circumstantias, atque etiam gesta in cæteris omissa. INNOCENTIUS III. quadam exempla colligit. C. 3. de Baptismo.

Quoad oppositiones in Titulo expressas, illæ tolli nequeunt, nisi quibusdam observationibus præmissis.

1. Leges Canonice nonnumquam fiunt ad Executionem Legis Divinæ, Legisve Naturalis, vel aliarum Legum merè Canoniarum, quæ accuratè non observantur: in utràque Legum specie Leges posteriores possunt accomodare Leges anteriores casibus, qui nominatim cauti in his non fuerunt; quoniam illi casus includebantur in casibus nominatis, velut species, in suo genere; consecutiones, in suo principio; effectus, in sua causâ.

2. Sæpius accipitur pro pœnâ, Quod non est vera pœna: ejusmodi sunt Restitutio, Exclusio ab Ordinibus Superioribus, vel à quibusdam Commodis; nam Restitutio, est reparatio vel satisfactio debita, tam ab Innocente, quam à Nocente: Exclusio ab Ordinibus nascitur ex defectibus, non secus atque ex delictis; sicut exclusio à quibusdam Commodis, qualis est exclusio suffragii in Capitulo, cui subicit ætatis defectus.

3. Leges verè pœnales, quæ ad præterita extenduntur, non cadunt nisi in Facta criminosa, vel omissiones futuras actionum præceptorum; cæteræ Leges, quæ ad præterita extenduntur, quasdam actiones aut status aut conditiones Personarum respiciunt prorsus indifferentes.

Textus laudati de Simoniâ agentes, vel Usurâ, cadunt in actiones in seipsis Lege Divinâ vetitas. Cap. 5. de Usur. quod accomodat usuris antè Concilium Lateranense III. perceptis, Definitionem illius Concilii relata in Cap. 3. ejusdem Tituli; non adhibet pœnas à Concilio sancitas, sed meram præcipit restitutionem Usurarum antea perceptarum, quæ quidem restitutio Juris est Naturalis, cui obtemperat Cap. 5. sicut ipsum Concilium fecerat; Cæteræ pœnæ non proponuntur, nisi in Reos, qui restituere recusant, atque ob hanc contumaciam graviori coercitione sunt digni.

C. 40. de Simon. quod rescindit admissionem simoniacam ad Professionem Religiosam, usurpat pœnam generalem à Canonibus in actus simoniacos constitutam, scilicet nullitatem; undè præcipit, ut si Moniales simoniacè admittæ, nequeant in alia ejusdem Ordinis Monasteria transferri, dispensativè in eodem Monasterio maneat in ultimo loco. Quoad translationem in aliud Monasterium, Monialibus applicatur Definitio Cap. 18. de Simon. ab ALEXANDRO III. desumpti, in Monachum simoniacè admissum.

Clement. 2. de Ætate, quæ suffragii jus in Capitulo adimit Canonice tam Regularibus, quam Secularibus, qui Sacris Ordinibus non sunt initiati, nominatim comprehendens Canonicos jam receptos, in eo interpretatur Canones, qui jubent eos, qui Ministerio Sacro per Clericatum se addicunt, se in suo Statu utiles exhibere, quod fieri nequit sine Ordinum Sacrorum susceptione.

Si Cap. 31. de Rescriptis rescindit Rescripta Gratia impetrata, sine mentione Rescriptorum anteriorum ejusdem generis, perindè atque ea, quæ in futurum impetrabuntur cum eadem omissione, id fit, quia Cap. 20. ejusdem Tituli jam irrita declaraverat, vel fecerat Rescripta, quæ impetrarentur tacitis iis,

quæ Pontificem à concessione petita Gratia avertere potuissent.

Cap. 7. de Elect. §. 2. executioni mandat Canones, qui jam quosdam Ordines quibusdam Beneficiis assignaverant, atque ideò suam dispositionem extendit ad eos, qui illa jam possidebant.

C. 32. de Præb. in VI. Beneficiis Regularibus accommodat Decretum CONCILII LATERANENSIS IV. C. 28. de Præb. relatum, in pluralitatem Beneficiorum incompatibilium.

C. ult. de Filiis Presbyt. quod Illegitimis adimit Dignitates & Personatus, quos absque dispensatione Sedis Apostolicæ possidebant, id statuit consequenter ad Canones, qui eos Beneficiorum incapaces declarabant, & maxime Prælaturarum, inter quas numerabantur Dignitates, Personatus, aliæ Beneficia, quibus annexa erat Jurisdicção aut Præcipientia, & consequenter ad nonnullos Canones, qui Pontifici reservare videntur dispensationem Legum Ecclesiæ Universalis.

Idem fit Judicium de Cap. 1. de Consuetud. in VI. quod astringit eos, qui plura Beneficia incompatibilia possidebant absque dispensatione Sedis Apostolicæ, ad unum eligendum intrâ præfixum tempus, non obstante quacumque Consuetudine adversâ, quam corruptelam esse dicit: illud innititur Cap. 28. de Præb. quod Pontifici reservat ejusmodi dispensationem.

Suprà observavimus Textus, qui suam dispositionem ad præterita extendunt, ex eo docere, Legem præteritis non providere, nisi de iis in illâ nominatim caveatur: Occurrit difficultas, scilicet, cum Cap. 9. de Consecr. Eccles. vetuisset, committi reconciliationem Ecclesiarum pollutarum simplici Sacerdoti, se præterita tolerare dicit; Quoniam, inquiet aliquis, indè malè concluderetur, Legem ad præterita extendi, nisi moneat Legillator, se præteritis parcere: ita concludi non debet, quòd, cum Legillator in sua Lege præterita complectitur, ille per hanc cautionem significavit, Legem præteritis formam non dare, nisi nominatim iis provideat. Sed facilè tollitur illa difficultas, postquam vidimus Textus, qui pro Principio statuunt, Leges præteritis formam non dare, nisi nominatim de iis caveatur; nam indè sequitur, Canones, qui cautiones ejusmodi continent, id fecisse, ut obsequerentur Regulæ, sive Principio observato; Qui verò se præterita tolerare dicunt, id fecerunt ad tollendum omne dubium; hæc autem Responsio eò magis Textui opposito congruit, quòd usurpaverat Pontifex rationem, undè confici posset, reconciliationes à simplici Sacerdote factas, nullas fuisse, scilicet, quia res ad potestatem Ordinis pertinentes non possunt committi iis, qui Ordinem requisitum non habent: monere ergò debuit Pontifex, se præterita tolerare, ne concluderetur, reconciliationes à simplicibus Sacerdotibus factas, irritas esse, ac proindè ab Episcopis iterandas.

SECTIO XIII.

Quomodò conciliari debent Textus, qui vetant auctoritatem præstare rebus, quas permittunt; cum iis, qui absolutè permittunt.

Omnes Textus, qui abrogant aliquam Legem Præceptivam, aut Prohibitivam, ex eis sunt, qui absolutè permittunt. ALEXANDER III. C. 1. de Cognat. Spirit. commemorat Canonem, qui permittit Matrimonium inter Filios Compatrum, antè vel post Compaternitatem natos, alios quam ea persona, per quam ad Compaternitatem venit, quod Canon anterior vetuerat. Can. 8. de Consang. plures Nuptiarum species antea vetitas probat. Idem facit CONCILIIUM TRIDENTINUM Cap. 2. 3. 4. Sess. XXIV. de Reformat. Matrimonii. Quod dicitur de Canonibus, extenditur ad Consuetudines, quæ abrogant præcepta vel prohibitiones; nam sublata obligatione

tionem à Canonibus impositâ, licet omittere actionem præceptam, licet facere vitam; Idem est de Textibus, qui nominatim concedunt dispensationem quarundam Legum in certis circumstantiis. C. 18. de Prab. C. 1. de Consuetud. in VI. C. 1. de Fil. Presbyt. *ibid.* C. ult. de Fil. Presbyter. apud GREGORIUM IX. C. 5. SESS. XXIV. de Reform. Matrimon. Can. 4. DIST. III. etiam loquitur de permissione absolutâ, dicens, omnem Legem aut permittere, aut jubere, aut prohibere; & afferens in exemplum Legis permissivæ; *Vir fortis præmium petat*, quod producit ad omnem, qui præmio dignus est.

Inter Textus Posterioris generis, collocari possunt omnes, qui jubent quædam dissimulari, quorum Multi collecti sunt, ubi de tacitis Dispensationibus actum est, & in Regulis circa Dispensationes; tale est Cap. 6. de Consanguin. quod loquitur de Matrimonio inter Cognatos confirmato per Dispensationem Pontificiam ex falsâ expositione impetratam; sed omnibus insignis est Cap. 3. de Cognat. Spirit. ALEXANDER III. scribens ad Episcopum Vigiliensem de Matrimoniis contractis inter Filios Compatrium, antè vel post Compaternitatem, dicit, ea ab eo dissimulari posse, si Consuetudo Provinciæ hujusmodi Matrimonia permittat, ita ut nec eis contradicat, nec assensum præbeat. *Verùm, si de Consuetudine haberetur, ut talia conjugia sustineantur & permittantur, tu in eadem Ecclesiâ dissimulare poteris, ita ut nec contradicere, nec tum præstare videaris assensum, quia sicut grave est, Antiquam Consuetudinem circumadjacentium Ecclesiarum super his contemnere, sic quoque gravius videtur, si propterea hujusmodi conjugis tuum indulgeres assensum, cum possit in exemplum assumi.*

Oppositio hujus Textus cum superioribus, eò insignior est, quòd idem PONTIFEX C. 1. de Cogn. Spirit. nominatim approbat ejusmodi Matrimonia; hic verò ea velut rem merè tolerabilem intuetur. Sed cum probabile non sit, Pontificem secum pugnare, credibile est in Cap. 3. agi de Matrimoniis Filiorum post Compaternitatem natorum cum iis, per quos ad Compaternitatem ventum fuerat, vel Jus Commune Angliæ fuisse, ut rescinderentur Matrimonia Filiorum natorum antè, vel post Compaternitatem, quo in casu Matrimonia ejusmodi dumtaxat tolerat Pontifex; sed quoquomodo accipiatur hæc oppositio, & nostra solutio, constat, hoc C. 3. & C. 6. de Consang. adversari Textibus Prioris generis, qui absolute permittunt, hi verò ita permittunt, ut vetent, Prælatus suum præbere assensum. His Textibus adjecti potest Can. 9. CAUS. XXXI. QUÆST. I. desumptus ex Opere Imperfecto in MATTHÆUM S. CHRYSOSTOMO adscripto, qui fert, aliud esse præcipere, aliud permittere; *Quod enim præcipimus, semper placet; quod autem permittimus, nolentes permittimus*; inde enim intelligitur ratio, propter quam prohibetur assentiri quibusdam actionibus permissis Prælatus, atque hæc ratio viam ad Conciliationem sternit, scilicet dissimulandas esse actiones malas, quæ emendari nequeunt sine magno Scandalo, nec eis contradicendum esse, neque consentiendum. Autor hujus ultimi Textus de Secundis Nuptiis loquitur, quas improbat, atque honestam fornicationem nuncupabat, quæ licenter committitur: itaque permissio, de qua loquitur, ea est, quæ vocatur tolerantia, quæ locum habet, cum sustinetur Malum minus, ad vitandum majus, quod in duobus casibus evenire potest: Primus, est casus infractionis Legis, de qua Superior dispensare nequit, tuncque tolerantia non excusat à peccato: Secundus, est casus infractionis Legis, de qua Superior potest dispensare, & tunc tolerantia excusare potest à peccato, si dispensare dignetur Prælatus. De hac postremâ tolerantia intelligenda sunt Cap. 3. de Cognat. Spirit. & Cap. 6. de Consang. &c.

TITULUS VIII.

De Legibus sive Constitutionibus Ecclesiasticis.

I. Canones Patrum, vim Legum habere oportet. *De Juramento Calumnia Cap. Inherentes. §. ejus itaque LIB. II. DECR. TIT. VII. C. 1.*

II. Quæ ad perpetuam utilitatem, generaliter instituta sunt, nullâ commutatione variantur: nec ad Privatum trahantur Commodum, quæ ad Bonum Commune sunt præfixa: nemo injustè usurpet alienum, sed intrâ fines proprios, in latitudine se exerceat Caritatis.

III. Pagani sive Infideles Constitutionibus Canonicis non arcantur: Quid enim ad nos, secundum Apostolum, de his, qui foris sunt, judicare? *De Divortiiis. Cap. Gaudemus. §. 1. init. LIB. IV. DECR. TIT. XIX. Cap. 8.*

IV. Non dignum est, ut Vir, qui scienter contra Canones venerit, lucrum de suo dolo reportet. *De eo, qui duxit Cap. Propositum est. §. 1. med. LIB. IV. DECR. TIT. VII. Cap. 1. DIST. L. Cap. 58. si ille. fin.*

V. Regulæ Sanctorum Patrum pro Tempore, Loco, & Personâ, & Negotio, instante necessitate, traditæ sunt. *DIST. XXXIX. Cap. 2.*

VI. Institutionis Apostolicæ Decreta perpetuâ stabilitate, & sine aliquâ refragatione servari debent, nec à quoquam Pontificum in totum vel in partem ea quâlibet occasione convelli debent vel mutari. *CAUS. XXV. QUÆST. II. Cap. 7. Institutionis. init.*

VII. Ea, quæ sunt ab Apostolis, eorumque Successoribus instituta, nullâ desidia negligantur, nullâ diffensione violentur, nullâ contestatione turbentur. *ibid. Cap. 11. Amputatio §. Sed neque. LIB. DECR. TIT. VII. Cap. 2.*

VIII. Uniuscujusque Synodi Constitutum, quod Universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportet, quam Primam. *CAUS. XXV. QUÆST. I. Cap. 1. Confidimus.*

IX. Qui contra Formam Canonum venire præsumperint, Canonicè sunt puniendi. *De Censib. Cap. Gravis. fin. LIB. III. DECR. TIT. XXXIX. Cap. 15.*

X. Quod non est Sanctorum Patrum Decreto sanctum, superstitionis non est adinventionibus præsumendum. *De Translatione Episcopi Cap. Inter Corporalia. CAUS. II. QUÆST. V. Cap. 20. Consulisti. med.*

XI. Prisca pro suâ reverentiâ manere debent Constituta, quæ ubi nulla, vel Rerum, vel Temporum, perurget angustia, regulariter convenit custodiri. *DIST. IV. Cap. 1. Priscis.*

XII. Illa, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ toto Terrarum Orbe observantur, datur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel Plenariis Conciliis, quorum est in Ecclesiâ saluberrima autoritas, commendata atque statuta retineri. *DIST. II. Cap. 12. Illa.*

XIII. Ne in aliquo Apostolica & Canonica Decreta violentur. *DIST. LXI. Cap. 8. Statuimus. init.*

XIV. Antiquitati Decreta Patrum sanxerunt reverentiam exhibendam, & evidenter asserunt Sacrorum Canonum Sanctiones. *De Translatione Episcopi Cap. Quarto LIB. I. DECR. TIT. VII. Cap. 3.*

XV. Ubi Canones contracti inveniuntur, secundum posteriorem Canonem debet observari. *De Cognatione Spirituali Cap. Utrum. fin. LIB. IV. DECR. TIT. XI. Cap. 1. Vide CONCIL. TOLET. III. an. 589. Cap. 1. TOM. V. CONCIL. 1000. ubi antiquiores Canones præferri videntur posterioribus.* Sed de hoc, dum de Conciliatione Canonum disceptabitur.

XVI. Quatuor Principalia Concilia sunt, quæ sicut Quatuor Evangelia Ecclesia Catholica veneratur. *De Renunciatione Cap. Post translationem LIB. I. DECR. TIT. IX. Cap. 11.*

XVII. Sancti Canones Sancti Spiritus instinctu ac dono dictati sunt, & ejus nutu & gratiâ editi. *CAUS. XXV. QUÆST. I. Cap. 5. Violatores.*